

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Idem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

A omnium iniungentes, quatenus seminaturæ super aquas multas, in illo tantum qui mundum dixit se visisse consisti, ad illuminationem cæcæ multitudinis, & exterminium hæreticæ falsitatis, ad confirmandum mutantium animos, & fidelium confortandos, in luce sermonis, & certitudine operis propositum vobis iter sine quarumlibet offensione curatis.

Vt autem ministerium vestrum honoretur plenius, & honorabilius impleatur, præsentium vobis auctoritate concedimus, vt in terris, quæ adhuc Sedis Apostolicæ magisterio non intendunt, proponere verbum Dei, & constituti ibidem, non obstantibus si aliqua sunt excommunicatione ligati, in verbis, officio & cibo, ac in alijs secure communicare, & ipsos, seu etiam alios conuerti ad veritatem Christianæ fidei cupientes, recipere, baptizare, & aggregare Ecclesiæ filijs valeatis, & presbyteri ex vobis ipsos aggregatos possint insignire caractere clericali, & ipsos ad acolythatus ordinem promouere.

Liceat etiam vobis ibidem redeuntibus ad obedientiam Sedis Apostolicæ, qui sunt excommunicatione ligati, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo dispensare cum ipsis, quod sacros receperunt ordines, & diuina celebrarunt officia sic ligati. hoc ipsum vobis sit licitum, circa illos de terris eisdem, qui temporibus indebitis, vel infra artem legitimam, aut qui omnes eadem die, vel qui superiores prætermisiss inferioribus conferre seu recipere ordines præsumpserunt: si tamen in hoc seruata forma talis extiterit, per quam ordines recepissent.

Vobis præterea dispensare liceat, vt illi ex nationibus vestræ prædicationi commissis, qui post susceptionem sacrorum ordinum, vel in gradibus, & casibus à diuina minimè lege prohibitis, matrimonia contraxerunt, remaneant in eisdem: & hi qui ad Ecclesiæ catholicæ redierint veritatem, vt inter suos habitent, eisdemque communicent: necnon quod clerici nationum ipsarum, publicè ad obedientiam Sedis Apostolicæ redeunt, gaudeant privilegio clericali. Sit etiam vobis licitum, omnium fidelium in terris prædictis confessiones audire, ac ipsis iniungere penitentias salutares, & excommunicatos à canone vel alio modo, iuxta formam Ecclesiæ absoluerè, dum modo iniuriam & damna passis satisfaciunt competenter.

Cum irregularibus autem partium earum casibus, in quibus solent Legati Sedis Apostolicæ dispensare, ac etiam cum clericis ipsarum partium patientibus defectum natalium, dummodo non sint de adulterio vel incestu, aut de regularibus procreati, sit vobis dispensandi facultas: quam circa illos similiter habeatis, qui ab unitate Ecclesiæ catholicæ seu religione, vel clericali ordine discesserunt, si humiliter redire voluerint, & digne satisfaciunt de commissis: ita quod ipsi religiosi ad sua loca salua disciplina ordinis resurgantur; & illos ex iam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt affecti, iuxta præmissam formam, & prædictæ satisfactionis modum absoluerè valeatis: & cum irregularibus ex eisdem, sicut est expressum superius dispensare.

Ad hæc, sit vobis absoluedi facultas occisores clericorum, & religiosarum personarum, in prædictis partibus constitutos; fundandi de nouo ibidem Ecclesias, & reconciliandi illas, quæ sunt casu aliquo profanatæ: ac de nouo fundatis. Rectores idoneos prouidendi: & illis qui de gentibus vel schismaticis nouiter sunt conuersi, dandi licentiam, vt vxores suas cum quibus ex gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, valeant retinere.

De causis matrimonialibus, quas in partibus illis ad audientiam nostram deferri contigerit legitime cognoscendi, ac discordantes inter se ad inuicem, quod ad pacem & concordiam redeant: necnon quod inordinatè viuentes, de suis excessibus (sicut iustum fuerit) satisfactionem exhibeant, compellendi per censuram Ecclesiasticam, vobis libera sit potestas.

Insuper in locis in quibus vos hospitari contigerit, vel in locis partium earundem, in quibus residentiam faciatis, Missam, &c. diuina officia celebrare, & in eisdem partibus Cæmeteria benedicere, ac dare indulgentias commutare vota facultatem, & licentiam habeatis.

Cæterum vobis concedimus quod à catholicis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis possitis ordines, & alia Ecclesiastica sacramenta suscipere, ac vestes sacerdotales altaris, pallas, & corporalia, per eos qui ex vobis sunt presbyteri, cum necesse vobis fuerit, benedicere, vbi catholicorum Episcoporum copia non habetur: necnon alia facere, quæ ad augmentum Dominici nominis, & ampliationem catholicæ fidei, ac reprobationem, ac irritationem illorum, qui sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco, & tempore videritis expedire.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Dat. Viterbij xij. Kal. Maij. Pontificatus nostri anno quart. q.

I D E M.

Hoc rescripto declarantur plurimæ difficultates, quæ sæpe in negotio hæreticæ prauitatis contingunt, ex quarum declaratione assertur lux clarissima ad intelligendum c. accusatus. de heret. lib. 6. Hoc ipsum rescriptum recitat Eymericus in Directorio par. 2. & incipit: Consultus. quod tribuit Urbano iij. sed quia authenticum Urbani iij. non vidimus, & huius series ibi inseritur, ne quis dubitandi locus relictus esse vi deatur, hoc quod authenticum est, repetere non est visum inutile.

B 4 ALE-

Edita anno Do-
mini 1558.

ALEXANDER, Episcopus servus servorum Dei, Dilectis filiis fratribus ordinis Mine-
rum, Inquisitoribus hereticae pravitatis in administratione Sancti Francisci, presentibus
ac futuris, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

QUOD super nonnullis quaestionibus articulis, in quibus causa fidei tangitur, nos con-
sultare voluistis, sollicitudinis vestrae prudentiam in Domino commendamus.

Primus igitur vestrae consultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapsus in haeresim qui
lapsus est in eam post abiurationem ipsius, in qua non inuenitur antea commisisse, eum secundum pro-
prietatem verborum, non videatur relapsus, qui non fuerat ante lapsus. Ad quod taliter respondemus,
quod talis si tanquam accusatus vel suspectus de haeresi eam in iudicio abiuravit, & postea committat in
ipsam, censeri debet quadam iuris fictione relapsus, licet ante abiurationem suam plenè probatum non
fuerit crimen haeresis contra ipsum, dum modo huiusmodi prius orta suspicio, violenta fuerit, & certis
ac veris indicijs comprobata. Si vero leuis, & modica, quamquam ex hoc se pravius puniendus, re-
lapsorum tamen in haeresim non debet poena puniri, ex quo praesumi non potest verisimiliter ante la-
psus in eam.

Ex Archigio cõ-
uentus Sancti
Francisci de Al-
fio.

An sit relapsus
qui in aliam hę-
resim ab ea quã
abiuravit, reci-
dit.

An sit relapsus
qui post abiura-
tionem cũ hę-
reticis cõmuni-
cat, vel eis fa-
cet.

An ob testimo-
nium periuro-
rum procedi pos-
sit in hoc cri-
mine.

An Inquisito-
res de diuina-
tionibus, & fortile-
gijs possint cog-
noscere.

An heredes de
functorum cogi
possint ad im-
plendas pœni-
tentijs defun-
ctis iniunctas.

De quaestio-
nibus, utrum an In-
quisitores cog-
noscant.

An heredes de-
functorum cogi
possint ad
agendam pœni-
tentiã quæ de-
functis fuerat
iniungenda.

Quaeristis etiam circa idem, si is qui haeresim abiuravit, & per solam inexcusabilem receptione vel
receptionem; aut deductionem seu associationem, vel visitationem haereticorum, siue dationem vel mis-
sionem munerum, aut etiam alijs in fauorem eorum, qui excusari non possit, sine adoratione tamen (vt
verbis vestris vtamur) lapsus est postmodum, propter hoc debeat iudicari relapsus. Et quidem si legi-
timè constitit, vel etiam nunc constaret, quod tales ante huiusmodi abiurationem, in haeresi commissis-
sent, non est dubium eos, per hoc fuisse relapsos: quia tunc dubitari non debet, illos ex approbati se
prius erroris consequentia, id fecisse.

Praeterea nonnulli talium, vt proponitis, iurant coram Inquisitoribus tam de se quam de alijs super
facto haeresis veritatem dicere, sed periurant, non odio tamen vel pretio, sed timore sui potius, & suo-
rum: corrigunt autem se postmodum super ijs contra se ac alios suos complices deponendo. Cum itaq;
periurus secundum iura, etiam post penitentiam in criminalibus a testimonio repellatur; hinc quaeritur,
utrum contra illos suos complices sit per testimonia talium procedendum. Super quo taliter respon-
demus, quod cum crimen huiusmodi sit exceptum, si ex manifestis indicijs apparuerit tales non animi
leuitate, aut odij fomite ductos, seu corruptos pecunia; sed zelo fidei tanquam poenitentes propria culpa;
asserere quod talia prius tacerant, & velint in hoc errorem suum corrigere, ac alios nominare, statim de-
bet in fauorem fidei, nisi aliud obfisteret, a testimonio eorum dem.

Ad illud autem quod quaeritur, utrum ad Inquisitores haeresis pertineat de diuinationibus, & fortile-
gijs, quæ contra aliquos sibi denuntiantur cognoscere, ac punire talia exercentes: breuiter respondetur,
quod cum negotium fidei, quod summa privilegium existit, per occupationes alias non debeat impe-
diri, Inquisitores ipsi, de ijs nisi manifestè sapere haeresim; ratione huiusmodi officij sibi commissi, se
nullatenus intromittant, sed eos relinquunt suis iudicibus poena debita castigandos.

Quidam insuper (vt ad dicendum) pro ijs quæ commiserunt in haeresi, astringunt se Inquisitoribus, sub
obligatione bonorum suorum, ad recipiendum ab eis poenitentiam, & complendam: sed ea licet iniun-
cta, non tamen peracta, quin potius in toto vel in parte neglecta, decedunt. Quaeritur ergo, utrum In-
quisitores ipsi, vel qui in eorum locum succedunt, possint ad satisfaciendum pro ipsius defunctis, hære-
des vel detentores bonorum suo decedentium coartare. Ad quod dicimus, quod si per huiusmodi pœni-
tentiam aliquod onus ad salutem proficiens impositum fuerit, in bonis temporalibus exequendum
ad complementum ipsius per Inquisitores cogi debent heredes, vel alij ad quos bona talium cum suo
onere deuenerunt.

Iniungitur etiam aliquibus ad poenam, in poenitentia pro haeresi, ab ipsis peccatis Inquisitoribus, vt vsu-
ras restituant, ad quod obligauerant in iudicio Ecclesiae se & sua. In quo quaeritur, utrum Inquisitores
ipsi, vel qui succedunt in locum eorum, ad respondendum eorum se conquerentibus de vsuris huiusmo-
di, & ad restitutionem earum, si de ipsis constiterit, possint compellere taliter poenitentes, prout ab eis in
alijs iniunctis sibi poenitentis fieri consuevit. Ad quod respondemus, quaestionem super vsuris motam
contra tales iudicialiter non debere audiri ab Inquisitoribus haeresis, nec decidi. Nolentes quod per cau-
sas huiusmodi, offendiculum negotio fidei prepararetur: eos tamen ad restitutionem vsurarum, de quibus
constiterit, compellere poterunt; quibus in satisfactionem pro praedicto crimine huiusmodi restituo-
nem in poenitentia iniunxerunt.

Sunt & alij, qui confessi sunt in iudicio de haeresi coram Inquisitoribus huiusmodi prauitatis, sed an-
tequam eis iniungeretur poenitentia, decederunt. Super quo quaeritur si heredes talium compelli pos-
sint ab Inquisitoribus, vt ad ipsorum arbitrium satisfaciant, pro defunctis: praecipue cum iidem dum vi-
uerent ad faciendam poenitentiam, quam Inquisitores eis vellent iniungere, bona sua Inquisitoribus
obligarint, cui quaestioni sic duximus respondendum, quod postquam tales non decesserunt heretici, sed
reincorporati potius Ecclesiae vnitati, non videmus quod eis post mortem vel eorum heredibus, qui ad
successionem talium admittuntur, sit satisfactio pro extincto iam crimine, iniungenda. In eo vero casu,
in quo heredes huiusmodi ad successionem non deberent, ob culpam sui actoris admitti. Non obstant-
te, quod actoribus ipsis viuentibus, hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declara-
tum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

Adieci-

A Adiectis præterea, negotium seu officium Inquisitionis contra hereticos dilecto filio Priori fratrum Prædicatorum Parisien. à Sede Apostolica fuisse sub ea forma commissum, ut idem super hoc posset inquirere, tam per se, quàm per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo quaeritur, utrum tales delegati, vel subdelegati existant, & quid possint etiam sic electi. Super quo taliter duximus ordinandum, & idem Prior possit tres, vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parem cum ipso habeant potestatem: & amovere illos, ac ipsorum loco alios substituere, quotiescunque viderit expedire: ipsi tamen Priori, & alijs sic assumptis committendi dumtaxat citationes, & examinationes testium, cum de huiusmodi crimine ac circumstantijs eius inquiritur, ac denuntiationes sententiarum, quas super ijs contra quoslibet contigerit ferri, & ijs similia faciendi conceditur ab eadem sede facultas.

Institutus cum potestate alios eligendi, quid possit.

Quæstioni vero, qua quaeritur, utrum constitutus in sacris, deprehensus in hæresi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius sit ab ordinibus à suo Episcopo degradandus, antequam tradatur huiusmodi penitentij. Respondemus, quòd talis qui est perpetuo immurandus, prius debet à suis ordinibus degradari.

Clericus perpetuo immurandus, an sit degradandus.

B Nonnulli quoque clerici, & quòd est deterius, sacerdotes, prætextu pecuniæ, vel alienius seruitij temporalis, inveniuntur aliquando Inquisitionis impedire negotium, instruendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos indebite liberando, de quibus quaeritur, utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere: aut quòd sic accepta restituant, coarctare. Dubium itaque non videtur, quòd ij quos constat exercere præmissa, ea faciunt in fauorem hæreticæ prauitatis: quare possunt à talibus per Inquisitores compesci, & pœna debita castigari, tam per captiorem personarum, quàm etiam aliàs prout culpa exegerit delinquentis.

Impeditores facti officij per Inquisitores possunt coerceri.

Quòd autem postmodum quaerebatur, quomodo essent puniendi religiosi, qui inveniuntur in hæresi deliquisse, cum sæculares peccantes in simili casu, immurationis vel alia pœna plectantur: eius solutio satis patet, cum certum sit tales in hoc, & in consimilibus delinquentes grauius etiam sæcularibus puniendos.

Religiosi hæreticæ grauius puniendi.

C Frequenter etiam vobis ab Apostolica Sede committitur, ut tam hæreticos credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, quàm ipsorum filios, & nepotes, ac illos etiam qui prædictorum interpreti, vel gratia tale essent adepti, vel assequerentur in posterum, priuandi personaribus, dignitatibus, & honoribus quibuscunque, ac beneficijs ecclesiasticis, & officijs publicis, de diocesanorum, & eis absentibus viciariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem: Quòd qualiter intelligi debeat, petiistis eiusdem Sedis oraculo declarari. hoc sanè de filijs, & nepotibus illorum hæreticos sumptulentium, & aliorum huiusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorū, quos emendatos constiterit, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ penitentiam recepisse quam ipsi vel iam perfecerunt, vel humiliter persecutioni eius insistant, vel parati fuerunt dumiuerent ad recipiendam eandem. Diocæsani quoque in priuandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsitan constaret legitime, quòd idem scienter eis beneficia contulisset: tunc enim eos in ijs requirere non credimus, sed potius à suo iudice puniendos. Vos igitur hæc & alia contingentia in hac parte, commissum vobis officium sic prudenter, & fideliter exequi procuretis, sic ad ea purè propter Deum, cuius causam geritis, vestra feratur intentio, quòd labor vester vobis ad vitæ præmium, & alijs ad salutem, quæ solum in talibus quaeritur, proficiat animarum. Datum Viterbij v. Kalen. Octob. Pontificatus nostri Anno quarto.

Qui filij hæreticorum officijs, & beneficijs priuantur.

I. D. E. M.

Filij eorum, qui dum morentur, petierunt hæreticorum consolamentum, non admittuntur ad probandum parentes, id fecisse post amissam mentem, vel loquelam, si constiterit eos dum sanæ mentis essent, petiuisse hæreticos consolatos, confert ad intelligendum c. filij, de hæret. lib. 6. & roborat rescriptum Urbani iij. quod incipit. Olim ex parte. quod refert Emericus in Directorio, par. 2.

ALEXANDER Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filiis fratribus ordinis fratrum Minorum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in administratione sancti Francisci presentibus, & futuris, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quòd nonnulli de partibus, vbi vobis contra hæreticos Inquisitionis officium est commissum, in mortis articulo constituti, salutis remedium abhorrentes, consolatos hæreticos ad se introduci faciunt, & ab eis per impositionem manus, desolationis suæ consolationem accipiunt, secundum pessimam consuetudinem eorundem. Sed filii, & hæredes sic deëdentium, propter hoc exheredari timentes, ac volentes ob id eorum malitiam excusari, proponunt se velle probare per testes, quòd iidem, quando recipiebant consolationem huiusmodi loquelam amiserant, & erant alienati à mente: cum mortis sit apud eos (ut dicitur) quòd nullum taliter consolentur, qui non sit sanæ mentis, & memoriã habeat ordinatam. Quare nos consulere voluistis, utrum debeant tales probationes admitti, Nos igitur consultationi vestræ taliter respondemus, ut si legitime constiterit, quòd prædicti dum sanæ mentis essent, petierunt hæreticos consolatos, sicque viam fuerint vniuersæ carnis ingressi, licet consolatione huiusmodi,

Edita anno Domini 1258.

Ex Archivio consuetus S. Francisci de Assisio.

Directorium par. 9. 111.